

IZVJEŠĆE O XLVII. TEOLOŠKO-PASTORALNOME TJEDNU U
ZAGREBU
(23. – 25. siječnja 2007.)

Četrdeset i sedmi Teološko-pastoralni tjedan, s temom »Teološko-pastoralni pristup politici. Kršćanski identitet u suvremenom društvu«, u organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, održan je u prostorijama Međubiskupijskoga sjemeništa u Zagrebu na Šalati od 23. do 25. siječnja 2007.

Već sami odjeci najavâ Tjedna s temom teološkoga promišljanja o politici i udioništvu kršćana u politici pokazivali su živo zanimanje za ovaj teološko-pastoralni skup. Zanimanje teologa, svećenika, vjernika laika, šire društvene javnosti i osobito medija bilo je uočljivo na poseban način na dan otvaranja Tjedna. Na svečanome otvaranju Velika dvorana Međubiskupijskoga sjemeništa na Šalati bila je ispunjena do posljednjega mjesta te je lako zaključiti da je u tome dijelu programa sudjelovalo više od šest stotina sudionika.

Ravnajući uvodnim dijelom svečanoga otvaranja Tjedna, član Povjerenstva za organizaciju TPT-a dr. Ante Crnčević obrazložio je izbor teme Tjedna te sudionike uveo u svečanost otvaranja ovim riječima:

»Uzorita gospodo kardinali, preuzvišena gospodo nadbiskupi i biskupi, mnogopoštovani oci provincijali, poštovani gospodine Ministre, gospodine Rektore, subraćo u prezbiteratu, cijenjeni uzvanici i gosti, braćo i sestre!

S radošću vas pozdravljam na početku XLVII. teološko-pastoralnog tjedna koji tematizira teološka promišljanja i pastoralne pristupe politici te mjesto i zadaću kršćana u suvremenom društvu.

U zajedničkome promišljanju i odabiranju teme za ovogodišnji teološko-pastoralni tjedan profesori Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, zajedno s drugim vrijednim suradnicima s kojima su dijelili svoja razmišljanja i traženja, složili su se da je tema suodnosa kršćanstva i politike te političkoga zauzimanja u društvu u kojem kao kršćani živimo tema koja zadire duboko u životnost vjere danas. Tema politike ne dodiruje se samo naše građanske zrelosti i građanske odgovornosti u društvu, nego, još prije, naše *evanđeoske odgovornosti* u društvu pa i same vjernosti evanđelju. Povijesna iskustva Crkve kazuju nam da *politika* i *politička zauzetost*, shvaćene u najširem smislu riječi, nisu zadaća koja bi se nas vjernika ticala samo u društveno-prijelomnim ili u

povijesno-prijelomnim trenucima za život naroda ili društva. Crkva je oduvijek nastojala prepoznati svoje mjesto i svoje poslanje u društvu, kako bi u tom istom društvu bila živi i djelotvorni, preobrazbeni, znak novoga svijeta, Božjega kraljevstva. Ne možemo se, stoga, zadovoljiti samo priznanjem ili zahvalnošću da smo kao Crkva, kako se znade reći, 'odigrali povijesnu ulogu' u prijelomnim trenucima života našega narodnoga bića. Crkva, naime, ne može biti dežurna služba tek za neke krizne trenutke društva, nego življenjem evanđelja želi biti 'sol zemlje i svjetlo svijeta' u društvu, u zgodno i nezgodno vrijeme, kako bi rekao Apostol naroda. Ta će je zadaća ponekad stajati protivljenja i otpora, a ponekad pak i društvene naklonosti, ali naklonosti u kojoj nije uvijek moguće jasno razaznati put evanđelja.

Primjećujemo da danas pojmovi *politika* i *politički* nose gotovo neobuhvatljivu širinu značenjâ i primjenâ, od istine da smo kao ljudi po svojoj naravi politička bića do spoznaje da je nekima politika životni izbor i profesija. Gotovo sličnu širinu značenja otkrivamo i iza pojmova *teologija* i *teološki*. O našoj društvenoj zbilji i o mjestu koje nam kao vjernicima u društvu pripada potrebno je i politizirati i teologizirati. Bez te teologizacije politike, kakvu promiču kršćani, njihova će nastojanja izgubiti kršćanski predznak i identitet. Nesporno je stoga da politološka i teološka promišljanja nalaze niz dodirnih točaka i pitanja na koja će teologija, utemeljena na objavljenoj Istini i na znanstvenom promišljanju, znati pružiti odgovor ili barem naznačiti put njegova traženja.

Svjesni toga mogućega i potrebnoga dijaloga pristupamo ovim temama koje su potrebne zajedničkih filozofskih, teoloških, socioloških, politoloških i pastoralnih promišljanja.

Na početku se ispričavam svim sudionicima skupa zbog nedostatka predavanja koje bi s politološkoga gledišta ponudilo viđenje ove tako suvremene i aktualne teme. Takvo je izlaganje bilo planirano i dogovoreno, ali je, gotovo u zadnji tren, svedeno na neispunjeno obećanje. To je razlog i naknadnih intervenata u sami program našega Tjedna.

Na početku našega trodnevnog rada, želimo zazvati prisutnost nebeskoga Oca koji će nam u daru svoga Duha podariti mudrost i svjetlo za otkrivanje 'sjaja Istine' koja nas kroz život vodi u Život, u novost koja nam je u Kristu udijeljena.«

Pjevanjem himna *Pošalji Duha svojega, Gospodine*, zazvali smo svjetlo i mudrost Božjega Duha na rad tjedna i na svekoliku zauzetost kršćana u svijetu i društvo koje tvore i izgrađuju. Pjevanje su predvodili studenti Instituta za crkvenu glazbu »Albe Vidaković« KBF-a, a molitvu je zaključio kardinal Bozanić sljedećim riječima:

*»Gospodine, Bože naš,
ti si počelo svakoga postojanja
i uvir svakoga života.*

*Da čovjeka otkupiš i da svijet obnoviš novim stvaranjem
ti si nam poslao svoga Sina, Isusa Krista,
koji je prošao ovom zemljom, živeći u ljudskoj obitelji i u zajednici ljudi,
dajući svemu novost postojanja.*

*Tebe, Oče, danas smjerno molimo:
nadahni nas i okrijepi snagom svoga Duha
da dar novoga života koji si nam u Kristu podario
i snagu ljubavi kojom nas je On ljubio
uzmognemo ugrađivati u svijet našega vremena
te cjelokupna zajednica ljudi uzraste u jednu obitelj,
u kojoj će svi biti braća i sestre,
a ti svima milosrdan i blag otac.*

*Crkvu u našem narodu rasvijetli svojim svjetlom
da u svojim nastojanjima u društvu i u zauzimanju za čovjeka
ostane uvijek vjerna riječi evanđelja
i ne prestane služiti dobrobiti svih članova našega društva.*

*Usmjeri i složi, Gospodine, nastojanja svih koji se u našem društvu
trude oko izgradnje istinske pravednosti i zajedništva.*

*One kojima je povjerena odgovorna zadaća vodstva našega naroda
obdari mudrošću i odvažnošću za zadaće koje nam predstoje.*

*Zazivamo, Gospodine, tvoj blagoslov
na rad ovoga Teološko-pastoralnog tjedna:
naše zajedništvo osnaži snagom svoje prisutnosti,
a naša promišljanja i nova saznanja
usmjeri k novom i vjerodostojnijem zauzimanju Crkve u društvu,
na dobrobit svekolike društvene zajednice.*

*Sve sudionike ovoga skupa vodi svjetlom svoga Duha
da vjerno i predano vrše svoje poslanje
i svojim životom proslavljaju Tebe,
po Kristu, Gospodinu našem.*

Nakon molitvenog početka slijedili su pozdravi uglednih gostiju. Svoju pozdravnu riječ kardinal Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup i Veliki kancelar Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, popratio je kraćim, pomno praćenim izlaganjem-razmišljanjem o potrebi odgovornoga kršćanskoga zauzimanja za opće dobro i za dobrobit društva u kojem Crkva živi. Skupu se potom obratio dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. Tomislav Zdenko Tenšek te otvorio XVII. Teološko-pastoralni tjedan. Uslijedile su pozdravne riječi mons. Francisca Javiera Lozana, apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj te kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa vrhbosanskoga, koji je osobito istaknuo neophodnost jasnoga i požrtvov-

noga angažiranja kršćana u izgradnji pravednoga društva na prostoru Bosne i Hercegovine.

U ime Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske govorio je prof. dr. Dragan Primorac, a u ime Sveučilišta u Zagrebu rektor prof. dr. Aleksa Bjeliš. Svojom nazočnošću i prigodnom riječju izrazili su potporu radu Tjedna te istaknuli akademsko zajedništvo našega Fakulteta s ostalim sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu. Pozdravnu riječ u ime Poglavarstva grada Zagreba i u ime gradonačelnika Milana Bandića, koji je bio spriječen sudjelovati, uputio je gospodin Ivo Jelušić, zamjenik Gradonačelnika.

Uobičajeni pozdravi predstavnika drugih teoloških učilišta u Hrvatskoj i Bosni Hercegovini ove su godine dogovorno izostavljeni zbog želje da akademski čin bude sveden u okvir trajanja od jednoga sata. Zahvalni samo poštovanim dekanima i predstavnicima teoloških učilišta na razumijevanju, ali pred organizatorima ostaje i dalje zadaća skraćivanja svečanoga čina otvaranja jer je, unatoč svim nastojanjima, uvodni dio trajao gotovo osamdeset minuta.

Vrijedno je ipak spomenuti da su zajedništvo s našim Katoličkim bogoslovnim fakultetom u promišljanju o aktualnim teološkim i društvenim temama svojom nazočnošću, ali i sudjelovanjem u radu Tjedna, pokazali predstavnici Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu te Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Osijeku, na čelu s dekanima prof. dr. Marinkom Vidovićem i prof. dr. Nikolom Doganom. Nisu izostali ni sudionici s područnog studija Teologije u Rijeci te afiliranih teoloških učilišta u Sarajevu (Vrhbosanske katoličke teologije i Franjevačke teologije) kao ni predstavnici i profesori s Filozofskog fakulteta i Filozofsko-teološkog instituta Družbe Isusove.

Na kraju pozdravnih govora dekan KBF-a pročitao je brzojav što ga je u svoje ime i u ime svih sudionika skupa Svetome Ocu Benediktu XVI. uputio kardinal Josip Bozanić. Brzojav je odaslan na hrvatskome jeziku, što je novost u odnosu na dosadašnju uobičajenost da se brzojav Svetome Ocu s našega TPT-a upućuje na talijanskom jeziku.

Po zaključenju uvodnoga i svečanoga dijela, započeo je rad Tjedna. Radni dio obuhvaćao je deset izlaganja od po 30 minuta s pripadnim vremenom za diskusiju od po 15 minuta uz svako predavanje, te završnom raspravom za koju su bila predviđena dva sata. Donosimo naslove predavanja i imena predavača: »'Homo politicus'. Filozofsko utemeljenje politike« (dr. Ante Vučković); »'Kraljevstvo Božje' – relativizacija politike?« (dr. Božo Lujić); »'Ekklesia i pólis'. Politika u ranokršćanskoj misli« (dr. Tomislav Zdenko Tenšek); »'Novozavjetna vjera ne poznaje revolucionara nego mučenika'. Benedikt XVI. o politici, teologiji i Crkvi« (dr. Ivica Raguž); »Kršćanstvo u susretu s političkim teorijama« (dr. Nenad Malović); »Političke stranke s kršćanskim predznakom: mogućnosti i potrebe?« (dr. Josip Grbac); »Kriteriji za kršćansku prosudbu političkih stavova« (dr. Stjepan Baloban); »Crkva u Hrvatskoj i politička traganja, 1989. – 2006.« (dr.

Vladimir Dugalić); »Struktura političke misli hrvatskih vjernika« (*mr. Gordana Črpić*); »Kršćanin u politici i u suvremenoj Europi« (*dr. Neven Šimac*).

Potrebno je napomenuti da je u mozaiku različitih pogleda i pristupa temi odnosa kršćanskoga identiteta i političke zauzetosti u suvremenome društvu bilo predviđeno i predavanje s naslovom »Mjesto i uloga Crkve u politici. Pogled iz politološke perspektive« koje je bilo povjereno prof. dr. Anđelku Milardoviću s Centra za politološka istraživanja u Zagrebu, ali je, nakon što su već svi materijali Tjedna bili priređeni za tisak, autor, zbog spriječenosti nepredviđenim obvezama, otkazao sudjelovanje na simpoziju. Budući da u tome kratkome roku nismo uspjeli angažirati nekoga od politologa, zamolili smo dr. Ivicu Raguža da svoj prethodno zamišljeni koreferat preoblikuje i proširi u predavanje.

Prijepodnevnome radu prvoga dana TPT-a predsjedao je prof. dr. Tomislav Zdenko Tenšek, dekan KBF-a u Zagrebu, a rad i diskusiju moderirao je prof. dr. Nikola Dogan, prvi dekan KBF-a Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Povjeravanjem te zadaće prof. Doganu kanili smo pokazati naše zajedništvo s novoutemeljenim Katoličkim bogoslovnim fakultetom u Đakovu, koji je do tekuće akademske godine djelovao kao područni studij Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Poslijepodnevnome radu predsjedao je prof. dr. Tonči Matulić, a zadaću moderatora preuzeo je prof. dr. Marinko Vidović, dekan KBF-a Sveučilišta u Splitu.

Drugoga radnoga dana Tjedna prijepodnevnim dijelom, pod predsjedanjem prof. dr. Josipa Oslića, prodekana za organizacijska pitanja pri našem Fakultetu, ravnao je prof. dr. Ivan Šporčić, predstojnik Teologije u Rijeci. U poslijepodnevnome radu zadaću predsjedanja i moderiranja preuzeli su prof. dr. Antun Tamarut i prof. dr. Tonči Matulić, prodekani na našem Fakultetu. Prijepodnevni dio trećega radnoga dana TPT-a moderirao je prof. dr. Ante Vučković s KBF-a Sveučilišta u Splitu, a plenarnu raspravu doc. dr. Željko Tanjić s fakulteta domaćina skupa.

Euharistijska slavlja za vrijeme trodnevnoga rada Tjedna predvodili su u sjemenišnoj crkvi kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački, mons. Antun Škvorčević, biskup požeški te mons. Vlado Košić, pomoćni biskup zagrebački.

Ljepoti liturgijskih slavlja pjevanjem su doprinijeli zbor Instituta za crkvenu glazbu KBF-a te zbor i oktet bogoslova Nadbiskupskoga bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu.

S obzirom na sam rad Tjedna potrebno je primijetiti da je odabrana tema, unatoč bojazni pred širinom njezinih značenja i mnogostrukošću njezinih interpretacija, bila razrađena na zavidnoj razini znanstvenoga promišljanja. Stoga posebna zahvalnost i pohvala pristaje predavačima na Tjednu koji su umjeli sa svom ozbiljnošću motriti i analizirati pitanja koja suvremeni društveni kontekst stav-

lja pred kršćane. Aktualnost teme pokazana je prije svega brojem sudionika. Uz pozvane goste, medijske djelatnike, predavače i studente, koji na predavanjima sudjeluju bez plaćene kotizacije, na Tjednu su registrirana 422 sudionika (tj. oni s plaćenim iskaznicama). Šire zanimanje za temu Tjedna pokazala je na poseban način plenarna rasprava koja je okupila gotovo 180 sudionika. Razmišljanja koja smo po završetku Tjedna dijelili s kolegama profesorima i svećenicima uvjeravaju nas da broj sudionika nije malen jer posjećenost Tjedna ne treba uspoređivati s prijašnjim, bitno različitim vremenima i okolnostima. Posjećenost valja ocjenjivati i mjeriti u kontekstu današnjih crkvenih prilika, pa je Povjerenstvo za organizaciju TPT-a pred ozbiljnim pitanjem kako pronaći put do snažnije motivacije prezbitera mlađih generacija za sudjelovanje na Tjednu, ali i ostalih teologa i pastoralnih djelatnika u našoj Crkvi.

Poslovi organiziranja Teološko-pastoralnog tjedna protekli su bez većih propusta, za što valja zahvaliti pratećim službama na KBF-u, izdavačkoj kući »Glas Koncila« koja je bila medijski pokrovitelj skupa, »Kršćanskoj sadašnjosti« koja je svim sudionicima darovala prigodne mape, poglavarima Međubiskupijskoga sjemeništa (osobito rektoru mr. Ivanu Gretiću, ekonomu Petru Čorluki, prefektu Ivanu Dodleku te duhovniku Anđelku Koščaku), te sjemeništarcima i bogoslovima koji su na ovogodišnji skup prenijeli dosadašnja iskustva u poslovima tehničke pripreme i praćenja Tjedna. Kao novost u priređivanju ovogodišnjega Teološko-pastoralnog tjedna izdajamo knjižicu s otisnutim sažetcima svih predavanja. Ta se novost pokazala veoma dobrom pa bi je valjalo slijediti i u sljedećim godinama. Zahvalnost iskazujemo i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske za novčanu potporu u organizaciji Tjedna.

Praćenje predavanja i sudjelovanje u diskusijama animirano je uz pomoć snimanja i izravne projekcije na velikome platnu na pozornici dvorane. Sav rad dio Teološko-pastoralnog tjedna, od svečanoga otvaranja, zajedno sa svim predavanjima i diskusijama, do plenarne rasprave i zaključenja Tjedna snimljen je digitalnom video-kamerom s pohranom na DVD-u. Na organizaciji i sponzoriranju snimanja zahvalnost dugujemo dugogodišnjemu pokrovitelju TPT-a, Glasu Koncila, na čelu s direktorom vlč. Nedjeljkom Pintarićem.

Rad ovogodišnjega TPT-a bio je praćen s nešto većim zanimanjem društvenih medija, tiskovnih i elektronskih, nego proteklih godina. Razlog tomu zacijelo je sama tema Tjedna. Mediji su osobitu pozornost svratili na govor kardinala Josipa Bozanića kod svečanoga otvaranja Tjedna. Pritom je u medijskim izvješćima u prvi plan stavljen Kardinalov govor o »znakovima krize političko-institucionalnog sustava«, a posebno mjesto u izvješćima dobili su oni naglasci iz govora i predavanja koji su nosili predznak kritičkoga vjerničkoga pogleda na politiku i političke strukture. Malo je prostora i važnosti dano naglascima o politici kao nezaobilaznom mjestu kršćanskoga poslanja i ostvarenja u duhu Kristova evanđelja, na dobrobit cjelokupnoga društva. Upravo takvo izdavanje jednih i zapo-

stavljanje drugih misli i poruka koje su izrečene na Teološko-pastoralnome tjednu pokazuju da je tema Tjedna »Teološko-pastoralni pristup politici. Kršćanski identitet u suvremenom društvu« doista aktualna te da je teološko promišljanje o politici i kršćanskome zauzimanju u politici pitanje o kojem bi trebalo raspravljati na različitim razinama crkvenosti – sve do župnih zajednica i pojedinih skupina u župama. Vjerujemo da će odjeci s ovogodišnjega Teološko-pastoralnog tjedna biti poticaj u tim promišljanjima, a zbornik radova koji priređujemo pomoć u tim nastojanjima.

Za Povjerenstvo TPT-a:

Ante Crnčević